

Tošenovský, Ludvík

[Hrušovský, Igor. Kapitoly z teórie vedy]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. B, Řada filozofická.
1970, vol. 19, iss. B17, pp. 174-

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/106944>

Access Date: 27. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

hodnot a norem na str. 220–221; tento sborník vyšel nedlouho po únoru 1948. Děje se tak bezděčně i v knize Leppinově. Zásadní rozdíl je tu pouze v tom, že Leppin si neklade problém nejvyšších ideálů lidstva. V poslední kapitole „Hodnoty v životní praxi člověka“ najdeme řadu bystrých postřehů, zejména však je nutno souhlasit s názorem, že „jedním z nejzákladnějších předpokladů existence a rozvíjení společnosti je vzájemná tolerance, respekt vůči rozličným hodnotovým postojům . . .“, tedy opravdová demokracie na všech úsecích života“.

Vcelku možno říci, že knížka Leppinova je dobrým úvodem do axiologie, i když myslím, že závažnost problému subjekt–objekt je velice přeceněna.

Blahoslav Zbořil

Igor Hrušovský: Kapitoly z teórie vedy; SAV, Bratislava 1968, 384 stran.

Celé dílo s výjimkou Úvodu má charakter reediční. Jde však o reedici tematickou a výběrovou. Znovu jsou v této knize publikovány práce a vybrané kapitoly obírající se teorií vědy. Výběrovost je determinována také autorovým přesvědčením, že pozitivním rysem filosofické práce je to, že se primárně orientuje na nejvlastnější a vnitřní problematiku filosofie a že jejím nedostatkem je rozbor aplikované problematiky, která je dobově determinována a podléhá etapové ideologizaci.

V každém případě je neobyčejně cenné, že všechno podstatné z knihy Teória vedy (1941) a z knihy Vývin vedeckého myslenia (1942) bylo zde znovu uveřejněno, a to hlavně proto, že tyto práce se dají sehnat – zvláště v českých zemích – jen s velkými potížemi. (Charakteristiku otázek řešených v těchto dvou spisech i v některých drobných článcích s výčtem tehdejších recenzí obou spisů, jakož i pokus naznačit jejich základní zdroje viz v mé stati K některým živým problémům z díla Igora Hrušovského, Filosofický časopis CSAV, 1967, 2, str. 178.) To se týká i spisu Francis Bacon a rozkvet anglickej filozofie (1945), z něhož jsou však v anotovaném díle uveřejněny z důvodů tematickovýběrových jen dvě kapitoly (o Baconově významu, hlavně o jeho významu jako vědecké osobnosti, a o Baconově úsilí přispět k vědecké syntéze). Z knihy Engels ako filozof (1946) je do tohoto díla zařazena jen jedna kapitola (Dialektika poznania).

Pro studium té etapy vývoje Hrušovského-filosofa, která předcházela jeho uvědomělé snaze o marxizaci dosavadního vlastního filosofického úsilí, je nejvýznamnější spis Problémy noetiky (1948), který je v díle uveřejněn v plném rozsahu (ovšem bez Úvodu a Závěru).

Ze spisu Strukturation und Apperzeption des Konkreten (1966) jsou na závěr díla zařazeny dvě kapitoly (Dialektika struktúry a Dialektika apercepce). V nich se autor – podle mého názoru na podstatně vyšší úrovni – vrací k některým problémům, jež řešil hlavně ve zmíněné předmarxistické etapě svého vývoje. Zařazení obou těchto kapitol do anotovaného díla možno jen přivítat.

Ludvík Tošenovský

Miroslav Král: Věda a civilizace; Svoboda (edice InSTITUTE a společnost), Praha 1968, 168 stran.

Autor svou práci rozdělil do dvou částí; v I. zkoumá vývojovou logiku lidské poznávací činnosti a ve II. se zamýšlí nad vědou jako sociální skutečností. I. část začíná rozbořem substančního a systémového myšlení ve vědě. Ten první typ myšlení se pak demonstruje rozbořem vědění ve starověku a středověku, ten druhý na novodobé klasické a moderní vědě. Moderní vědě je věnována poměrně velká pozornost, zvláště systémovému myšlení v teorii relativity a v atomové fyzice, biologické a filosofické kritice fyzikálních systémů, systémovému výkladu cílových procesů z hlediska kybernetiky a systémovému myšlení ve společenských vědách.

V II. části autor nejdříve analyzuje vztah mezi člověkem a technikou, a to tak, že začíná zamýšlením nad technikou jako objektivizovanou informací, pak se obírá relací mezi vědou a technikou, dále hlavními etapami techniky (od techniky pracovních nástrojů, přes techniku mechanizovanou a automatizovanou až k technice kybernetické) a své úvahy končí svou charakteristikou stavu a blízkých perspektiv